

भारत का राजपत्र

The Gazette of India

भारताचे राजपत्र

असाधारण
EXTRAORDINARY

असाधारण

भाग 12 अनुभाग 1
Part XII Section 1
भाग बारा अनुभाग 1

प्राधिकार से प्रकाशित

PUBLISHED BY AUTHORITY
प्राधिकाराद्वारे प्रकाशित

सं. 2]	नई दिल्ली, 22 दिसम्बर 1997/1 पौष (शके) 1919	[खंड ८
No. 2]	NEW DELHI, 22nd DECEMBER 1997/1 PAUSA (SAKA) 1919 [Vol. 8	
अंक २]	नवी दिल्ली, २२ डिसेंबर १९९७/१ पौष (शके) १९१९	[खंड ८

स्वतंत्र संकलन म्हणून फाईल करण्यासाठी या भागाला वेगळे पृष्ठ क्रमांक दिले आहेत.

विधि और न्याय मंत्रालय

(विधायी विभाग)

नई दिल्ली, दिनांक 22 दिसम्बर 1997/1 पौष (शके) 1919

(1) दि मुस्लिम पर्सनल लॉ (शारीअत) ऑप्लिकेशन एक्ट, 1937, (2) दि स्मगलर्स अॅन्ड फॉरिन एक्सचेंज मॅनिप्युलेटर्स (फॉराफिचर ऑफ प्रॉपर्टी) एक्ट, 1976, (3) दि सेल्स प्रमोशन एम्प्लॉयीज् (कन्डिशन्स ऑफ सर्विस) एक्ट, 1976, (4) दि स्मॉल इन्डस्ट्रीज् डेव्हलपमेंट बैंक ऑफ इंडिया एक्ट, 1989, (5) दि रेमिटन्सेस ऑफ फॉरिन एक्सचेंज अॅन्ड इन्व्हेस्टमेंट इन फॉरिन एक्सचेंज बॉन्ड्स (इम्युनिटिज् अॅन्ड एक्झाम्पशन्स) एक्ट, 1991, (6) दि प्लेसेस ऑफ वरशिप (स्पेशल प्रोविझन्जन्स) एक्ट, 1991, (7) दि प्रिक्वेशन ऑफ डॅमेजीस् ऑफ पब्लिक प्रॉपर्टी एक्ट, 1984 के मराठी अनुवाद राष्ट्रपती के प्राधिकार से प्रकाशित किये जाते हैं और ये प्राधिकृत पाठ (केंद्रीय विधि) अधिनियम, 1973 (1973 का 50) की धारा 2 के खण्ड (क) के अधीन उनके मराठी प्राधिकृत पाठ समझे जायेंगे।

MINISTRY OF LAW AND JUSTICE

(LEGISLATIVE DEPARTMENT)

New Delhi, dated 22nd December 1997/1 Pausa (Saka) 1919

The Translation in Marathi of (1) The Muslim Personal Law (Shariat) Application Act, 1937, (2) The Smugglers and Foreign Exchange Manipulators (Forfeiture of Property) Act, 1976, (3) The Sales Promotion Employees (Conditions of Service) Act, 1976, (4) The Small Industries Development Bank of India Act, 1989, (5) The Remittances of Foreign Exchange and Investment in Foreign Exchange Bonds (Immunities and Exemptions) Act, 1991, (6) The Places of Worship (Special Provisions) Act, 1991, (7) The Prevention of Damages of Public Property Act, 1984 are hereby published

under the authority of the President and shall be deemed to be the authoritative texts thereof in Marathi under clause (a) of Section 2 of the Authoritative Texts (Central Laws), Act, 1973 (50 of 1973).

विधि व न्याय मंत्रालय

(विधायी विभाग)

नवी दिल्ली, दिनांक २२ डिसेंबर १९९७/१ पोष (शके) १९१९

पुढील अधिनियमांचे म्हणजे (१) दि मुस्लिम पर्सनल लॉ (शरीअत) अँप्लिकेशन् अँकट, १९३७, (२) दि स्मगलर्स अँन्ड फॉरिन एक्सचेंज मॅनिप्युलेटर्स (फॉरिफिचर ऑफ प्रॉपर्टी) अँकट, १९७६, (३) दि सेल्स प्रमोशन एम्प्लॉयीज (कन्डिशन्स ऑफ सर्किस) अँकट, १९७६, (४) दि स्मॉल इन्डस्ट्रीज डेव्हॉलपमेंट बँक ऑफ इंडिया अँकट, १९८९, (५) दि रेमिट्नेस ऑफ फॉरिन एक्सचेंज अँन्ड इन्वेस्टमेंट इन फॉरिन एक्सचेंज बॉन्ड्स (इम्युनिटज अँन्ड एक्झाम्पशन्स) एकट, १९९१, (६) दि प्लेसेस ऑफ वरशिप इन प्रोविन्शन्स (अँकट, १९९१, (७) दि प्रिव्हेन्शन ऑफ डॅमेजीस ऑफ पब्लिक प्रॉपर्टी अँकट, १९८४ वा अधिनियमांचे मराठी अनुवाद याद्वारे राष्ट्रपतीच्या प्राधिकाराने प्रसिद्ध करण्यात येत असून 'प्राधिकृत पाठ (केंद्रीय विधि) अधिनियम, १९७३' (१९७३ चा अधिनियम क्रमांक ५०) याच्या कलम २, खंड (क) अन्वये हे अनुवाद त्या अधिनियमाचे प्राधिकृत पाठ आहेत असे समजले जाईल.

निर्देशसूची

INDEX

अनुक्रमांक Serial No.	अधिनियमाचे नाव Name of the Act	पृष्ठ क्रमांक Page No. (३)
(१)		
१	मुस्लिम व्यक्तिविषयक विधि (शरीअत) प्रयुक्ती अधिनियम, १९३७ The Muslim Personal Law (Shariat) Application Act, 1937	७०
२	तस्कर आणि विदेशी विनिमय चलन कूटव्यवहारी (संपत्तीचे समपर्हण) अधिनियम, १९७६ The Smugglers and Foreign Exchange Manipulators (Forfeiture of Property) Act, 1976	७२
३	विक्री प्रवर्धन कौमगार (सेवाशर्ती) अधिनियम, १९७६ The Sales Promotion Employees (Conditions of Service) Act, 1976	८२
४	भारतीय लघु उद्योग विकास बँक अधिनियम, १९८९ The Small Industries Development Bank of India Act, 1989	८७
५	परकीय चलनाचे वित्तप्रेषण व परकीय चलन रोख्यातील गुंतवणूक (उन्मुक्ती व सूट) अधिनियम, १९९३ The Remittances of Foreign Exchange and Investment in Foreign Exchange Bonds (Immunities and Exemptions) Act, 1991	१०९
६	उपासना स्थाने (विशेष उपबंध) अधिनियम, १९९१ The Places of Worship (Special Provisions) Act, 1991	११३
७	सार्वजनिक संपत्तीस हानी प्रतिबंध अधिनियम, १९८४ The Prevention of Damages of Public Property Act, 1984	१२५

उपासना स्थाने (विशेष उपबंध) अधिनियम, १९९१

(१९९१ चा अधिनियम क्रमांक ४२)

(१५ जून, १९९६ रोजी यथाविद्यमान)

[१८ सप्टेंबर, १९९१]

कोणत्याही उपासना स्थानाचे रूपांतर करण्यास प्रतिबंध करण्यासाठी आणि १५ ऑगस्ट, १९४७ रोजी अस्तित्वात असल्याप्रमाणे कोणत्याही उपासना स्थानाचे धार्मिक स्वरूप टिकवून ठेवण्यासाठी आणि त्यांच्याशी संबंधित किंवा आनुषंगिक वार्बांची तरतूद करण्यासाठी अधिनियम.

भारतीय गणराज्याच्या बेचाळीसाब्या वर्षी संसदेकडून पुढीलप्रमाणे अधिनियमित होवो :—

१. (१) या अधिनियमास “ उपासना स्थाने (विशेष उपबंध) अधिनियम, १९९१, असे म्हणावे. संक्षिप्त नाव, विस्तार व प्रारंभ.
- (२) त्याचा विस्तार, जम्मू व कश्मीर राज्य खेरीजकरून संपूर्ण भारतभर आहे.
- (३) कलम ३, ६ व ८ चे उपबंध ताबडतोब अंमलात येतील आणि या अधिनियमाचे उर्वरित उपबंध ११ जुलै, १९९१ रोजी अंमलात आल्याचे मानण्यात येईल.

२. या अधिनियमामध्ये, संदर्भानुसार अन्यथा आवश्यक नसेल तर,— व्याख्या.

(क) “ या अधिनियमाचा प्रारंभ ” याचा अर्थ, ११ जुलै, १९९१ रोजी होणारा या अधिनियमाचा प्रारंभ, असा आहे.

(ख) “ रूपांतर ” या शब्दाच्या व्याकरणिक रूपभेदासह त्यात कोणत्याही स्वरूपाचे बदल किंवा फेरबदल यांचा समावेश आहे;

(ग) “ उपासना स्थान ” याचा अर्थ, मंदिर, मशीद, गुरुद्वार, चर्च, मठ किंवा कोणत्याही धार्मिक संप्रदायाचे किंवा त्याच्या एखाद्या शाखेचे कोणत्याही नावाने संबोधण्यात येणारे, इतर कोणतेही सार्वजनिक धार्मिक उपासना स्थान, असा आहे.

३. कोणत्याही व्यक्तीला कोणताही धार्मिक संप्रदाय किंवा त्याची कोणतीही शाखा यांच्या उपासना उपासना स्थानामध्ये स्थानांचे, त्याच धार्मिक संप्रदायाच्या इतर शाखांच्या उपासना स्थानामध्ये किंवा वेगळ्या धार्मिक संप्रदायांच्या रूपांतर करण्यास किंवा त्याच्या कोणत्याही शाखेच्या उपासना स्थानामध्ये रूपांतर करता येणार नाही. आडकाठी करणे.

४. (१) याद्वारे, असे जाहीर करण्यात येते की, १५ ऑगस्ट, १९४७ रोजी अस्तित्वात असलेले विवरक्षत उपासना स्थानांचे धार्मिक स्वरूप जाहीर करणे आणि न्यायालयाच्या अधिकारितेस रोध,

- (२) जर या अधिनियमाच्या प्रारंभी, १५ ऑगस्ट, १९४७ रोजी अस्तित्वात असलेल्या कोणत्याही उपासना स्थानाच्या धार्मिक स्वरूपाच्या रूपांतराबाबत कोणताही दावा, अपील किंवा अन्य कार्यवाही, कोणतेही न्यायालय, न्यायाधिकरण किंवा प्राधिकरण यांच्या समोर प्रलंबित असेल तर, ती समाप्त होईल आणि अशा इत्यादी. बाबीसंबंधीचा कोणताही दावा, अपील किंवा अन्य कार्यवाही, या अधिनियमाच्या प्रारंभी किंवा त्यानंतर कोणतेही न्यायालय, न्यायाधिकरण किंवा अन्य प्राधिकरण यांच्याकडे दाखल करण्यात येणार नाही :

- परंतु, अशा कोणत्याही उपासना स्थानाच्या धार्मिक स्वरूपात, १५ ऑगस्ट, १९४७ नंतर रूपांतर करण्यात आले, या कारणावरून सुरु करण्यात आलेला किंवा दाखल करण्यात आलेला जर कोणताही दावा, अपील किंवा अन्य कार्यवाही, या अधिनियमाच्या प्रारंभाच्या वेळी प्रलंबित असेल तर, असा दावा, अपील किंवा अन्य कार्यवाही अशाप्रकारे समाप्त होणार नाही व असा प्रत्येक दावा, अपील किंवा अशी अन्य कार्यवाही पोटकलम (१) च्या उपबंधानुसार निकालात काढली जाईल.

- (३) पोटकलम (१) व पोटकलम (२) मध्ये अंतर्भूत असलेली कोणतीही गोष्ट पुढील वार्बांना लागू होणार नाही :—

(क) उक्त पोटकलमामध्ये उल्लेख केलेली, प्राचीन स्मारक शिल्प आणि पुरातत्वीय स्थळ व अवशेष अधिनियम, १९५८ (१९५८ चा २४) याच्या किंवा त्यावेळी अंमलात असलेल्या कोणत्याही अन्य कायद्याच्या कक्षेत येणारी प्राचीन व ऐतिहासिक स्मारके किंवा पुरातत्वीय स्थळे किंवा अवशेष असलेली कोणतीही उपासना स्थाने ;

(ख) या अधिनियमाच्या प्रारंभापूर्वी, पोटकलम (२) मध्ये उल्लेख केलेल्या कोणत्याही प्रकरणाबाबत, न्यायालय, न्यायाधिकरण किंवा अन्य प्राधिकरण यांनी अंतिम निंर्णय दिलेला, मिटवलेला किंवा निकालात काढलेला कोणताही दावा, अपील किंवा अन्य कार्यवाही ;

(ग) अशा प्रारंभापूर्वी, संबंधित व्यक्तींनी आपापसात मिटवलेला, संबंधातील एखादा वाद;

(घ) अशा आरंभापूर्वी मुक्त संमती देऊन अशा प्रकारे कोणत्याही स्थळाचे घडवून आणलेले कोणतेही रूपांतर;

(ङ) त्यावेळी अंमलात असलेल्या कोणत्याही कायद्यान्वये आडकाठी असल्यामुळे कोणतेही न्यायालय, न्यायाधिकरण किंवा अन्य प्राधिकरण यामध्ये आव्हान देण्याजोगे नसलेले असे, अशा प्रारंभापूर्वी घडवून आणलेले अशा कोणत्याही स्थळाचे कोणतेही रूपांतर.

हा अधिनियम रामजन्मभूमी-बाबरा रामजन्मभूमी-बाबरी मशीद म्हणून साधारणत: ओळखल्या जाणाऱ्या स्थळाला किंवा उपासना स्थानाला आणि मर्शिदीला लागू उक्त स्थान किंवा उपासना स्थान यांच्या संबंधातील कोणत्याही दाव्याला, अपिलला किंवा अन्य कार्यवाहीला नसणे लागू होणार नाही.

कलम ३ च्या ६. (१) जो कोणी कलम ३ च्या उपबंधाचे उल्लंघन करील, तो तीन वर्षांपर्यंत असू शकेल इतक्या उल्लंघनावदल शिक्षा अवधीच्या कारावासाच्या शिक्षेस व द्रव्यदंडासही पात्र असेल.

(२) जो कोणी पोटकलम (१) अन्वये शिक्षापात्र असा कोणताही अपराध करण्याचा प्रयत्न करील किंवा असा अपराध करण्यास भाग पाढील आणि अशा प्रयत्नात तो, अपराध घडण्याजोगी कोणतीही कृती करील तो, त्या अपराधासाठी तरतुद केलेल्या शिक्षेस पात्र ठरेल.

(३) जो कोणी कलम (१) खालील शिक्षापात्र असलेला अपराध घडवून आणण्यास अपप्रेरणा देईल किंवा असा अपराध घडवून आणण्याच्या कटात सामोल होईल, तो अशा अपप्रेरणेच्या किंवा कटाच्या परिणामी, अपराध घडला नसला तरीही, आणि भारतीय दंड संहिता (१८६० चा ४५) याच्या कलम ११६ मध्ये काहीही अंतर्भूत असले तरी, त्या अपराधासाठी असलेल्या शिक्षेस पात्र ठरेल.

अन्य अधिनियम-मितीला अधिनियम क्र. ४३ चे विशेषण. ७. या अधिनियमाचे उपबंध, त्या त्या वेळी अंमलात असलेल्या अन्य कोणत्याही कायद्यामध्ये किंवा या अधिनियमाव्यार्तारक्त अन्य कोणत्याही कायद्याच्या आधारे परिणामक असलेल्या कोणत्याही अधिभावी ठरणे. संलेखामध्ये विसंगत काहीही अंतर्भूत असले तरीही, परिणामक होतील.

१९५१ च्या ८. लोक प्रतिनिधित्व अधिनियम, १९५१ च्या कलम ८ मधील पोटकलम (१) मध्ये.—

(क) खंड (झ) मध्ये शेवटी “किंवा” हा शब्द समाविष्ट करण्यात येईल;

(ख) अशा विशेष खंड (झ) नंतर पुढील खंड समाविष्ट करण्यात येईल :—

“(ज) उपासना स्थाने (विशेष उपबंध) अधिनियम, १९५१, यांचे कलम ६ (उपासना स्थानांचे रूपांतर करण्याचा अपराध) ”.